

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№6

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 118 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-iyunda ruxsat etildi.

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

- Salimov Okil Umrzokovich**, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni shakllantirishda xitoy va rossiya investitsiyalarining qiyosiy tahlili.....	20
Malikov Numonjon Kamalovich	
Raqamli texnologiyalarning makroiqtisodiy barqarorlikka ta'siri.....	26
Sherzod Rajabov, Istora Abdusalomova	
Reducing inequality through human capital development: a comparative analysis of policies in the european union and uzbekistan.....	30
Iloxjonov Jaxongir Alisher o'g'li	
Hududiy raqamli infratuzilmaning xizmat ko'rsatish sektoriga ta'siri: samarqand viloyati misolida.....	39
Musinov Dilshod Sultanovich	
Ways to improve quality in hotels through digital technologies.....	44
N.A. Rakhmonova	
Проблемы и пути внедрения механизма налогового стимулирования центров инновационного роста нового узбекистана.....	48
Умаров Б. С.	
Влияние корпоративной культуры на инвестиционную стратегию промышленных предприятий.....	55
Ёдгоров Сардорбек Самадович	
Fiskal siyosat tahlili: aholi bandligi; aholi daromadlari; soliqqa tortish.....	61
Isroilov Boxodir Ibragimovich, Navruzova Farog'at Abdihamid qizi	
Problems in entrepreneurial potential development: a comprehensive analysis of contemporary barriers and challenges.....	67
Baxtiyor Xabibullayev Abdulvoxid o'g'li	
Tijorat banklarida aholi omonatlarining jozibadorligini oshirishning metodologik asoslari va amaliy yo'nalishlari.....	73
Xakimov Zoxid Norbo'tayevich	
To'lov aylanmasining mohiyatini aniqlashda to'lov va to'lov oqimlarining roli.....	78
I.F.Sayfiddinov	
Moliyaviy inklyuzivlikni ta'minlovchi samarali soliq siyosati.....	83
Artikov Ne'matulla Abdusalamovich	
Youth, digital finance, and the gig economy in uzbekistan.....	86
Akmal Boymurodov	
Aktsiyadorlik jamiyatlari korporativ boshqaruvda qaror qabul qilishda raqamli texnologiyalardan foydalanish masalalari.....	91
Xabibullaeva Shirinxon Tohir qizi	
В условиях трансформации обеспечение развитие образования и нуки в сфере подготовки управленческих кадров.....	98
Суюнов Дилмурод Холмурадович	
Ипотечное кредитование как инструмент социальной политики в узбекистане.....	104
Базарова Нигора Равшановна	
Kichik biznes subyektlari tomonidan hudud aholisi bandligini ta'minlashning ijtimoiy va iqtisodiy natijalari.....	110
Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
Kichik korxonalar istiqbolli hududlarda sanoat ishlab chiqarish holati dinamikasi.....	114
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	

KICHIK KORXONALAR ISTIQBOLLI HUDUDLARDA SANOAT ISHLAB CHIQRISH HOLATI DINAMIKASI

Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li

Namangan davlat texnika universiteti,
08.00.15 "Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti"
ixtisosligi tayanch doktoranti
ORCID: 0009-0007-2206-3466
e-mail: xitman9405@gmail.com
Tel: +998 91 293 00 13

Annotatsiya: Mazkur maqolada aynan kichik korxonalar istiqbolli hududlarda sanoat ishlab chiqarish holati va uning rivojlanish dinamikasi tahlil qilinadi. Mavjud tendensiyalar va asosiy muammolar yoritilib, istiqbolli takliflar ishlab chiqiladi. Shuningdek, kichik korxonalar faoliyatiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar – me'yoriy-huquqiy muhit, moliyaviy resurslarga kirish imkoniyati, infratuzilma darajasi hamda innovatsion texnologiyalarning joriy etilishi kabi masalalar ham chuqur o'rganiladi.

Kalit so'zlar: hududiy sanoat siyosati, ijtimoiy barqarorlik, biznes subyektlari, innovatsion infratuzilma, hududiy raqobatbardoshlik, moliyaviy resurslar.

Abstract: This article analyzes the state and dynamics of industrial development in prospective regions. It highlights current trends and key issues while proposing future-oriented solutions. Moreover, it examines in depth the factors influencing the activity of small enterprises, such as the regulatory and legal environment, access to financial resources, infrastructure quality, and the implementation of innovative technologies.

Key words: regional industrial policy, social stability, business entities, innovation infrastructure, regional competitiveness, financial resources.

Аннотация: В статье анализируется состояние промышленного развития и его динамика в перспективных регионах. Освещаются существующие тенденции и ключевые проблемы, разрабатываются перспективные предложения. Кроме того, подробно изучаются факторы, влияющие на деятельность малых предприятий, такие как нормативно-правовая среда, доступ к финансовым ресурсам, уровень инфраструктуры и внедрение инновационных технологий.

Ключевые слова: региональная промышленная политика, социальная стабильность, хозяйствующие субъекты, инновационная инфраструктура, региональная конкурентоспособность, финансовые ресурсы.

KIRISH

Bugungi globallashuv sharoitida mamlakatlar oldida turgan eng dolzarb masalalardan biri bu – iqtisodiy barqarorlik va hududiy rivojlanishni ta'minlashdir. Ayniqsa, O'zbekiston sharoitida iqtisodiyotning muhim bo'g'ini bo'lgan kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish, ularning sanoat ishlab chiqarishdagi ulushini oshirish, ayniqsa istiqbolli hududlarda ularni qo'llab-quvvatlash masalasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylangan. Mamlakatimizda so'nggi yillarda olib borilayotgan keng ko'lamli iqtisodiy islohotlar aynan kichik korxonalarini rivojlantirishga yo'naltirilgan bo'lib, bu borada muhim huquqiy-me'yoriy hujjatlar qabul qilindi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 27-apreldagi "Koronavirus pandemiyasi sharoitida kichik va

o'rtta biznes subyektlarini qo'llab-quvvatlash bo'yicha birinchi navbatdagi choralar to'g'risida" PF-5986-sonli Farmoni.

Shu bilan birga, "O'zbekiston – 2030" strategiyasida kichik biznes subyektlarini hududiy sanoat siyosatiga integratsiyalash, ularni eksportbop va import o'rnini bosuvchi mahsulotlar ishlab chiqarishga yo'naltirish asosiy vazifalardan biri sifatida belgilangan [3]. Bu esa istiqbolli hududlarda kichik korxonalar faoliyatini kuchaytirish orqali hududlar o'rtasidagi ijtimoiy-iqtisodiy tafovutni kamaytirish, ichki bozorni to'ldirish va bandlikni ta'minlashga zamin yaratadi.

Shuningdek, davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlariga ko'ra, so'nggi besh yillikda kichik tadbirkorlik subyektlari tomonidan sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi yildan-yilga ortib bormoqda. Ayniqsa, sanoat salohiyatiga ega bo'lgan istiqbolli hududlarda (Farg'ona, Jizzax, Andijon, Namangan, Navoiy) kichik korxonalar sanoat faoliyatining asosiy harakatlantiruvchi kuchlaridan biriga aylanmoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHAHRI

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik iqtisodiyotni rivojlantirishda, ayniqsa hududiy sanoat ishlab chiqarishni kengaytirishda muhim omil sifatida ko'riladi. Turli manbalarda bu masalaga turlicha yondashuvlar orqali izoh berilgan bo'lib, har bir muallifning o'ziga xos ilmiy yondashuvi mavjud.

I. Karimovning ta'kidlashicha, "kichik biznes va xususiy tadbirkorlik – iqtisodiy islohotlarning tayanchi, ijtimoiy barqarorlik kafolati va eng muhimi, jamiyatdagi qashshoqlik va ishsizlik muammolarini hal qilishda eng muhim vositadir" [4]. Ushbu yondashuv kichik korxonalar zimmasiga yuklatilgan ijtimoiy-iqtisodiy vazifalarni chuqur tahlil qilishga asos yaratadi.

Iqtisodchi olim B. Xudoyberganov o'z tadqiqotlarida sanoat rivoji uchun kichik biznes subyektlarining erkinligi va davlat tomonidan zarur sharoitlar yaratilishini ustuvor omil sifatida ko'rsatadi. Uning fikricha, "hududiy sanoat siyosati kichik korxonalarni yirik ishlab chiqarish zanjirlariga integratsiyalash orqali muvaffaqiyatli rivojlantiriladi" [5].

M. Zokirov esa kichik korxonalarni rivojlantirishda innovatsion omillarning rolini chuqur tahlil qiladi. Uning fikricha, "samarali innovatsion infratuzilma mavjud bo'lmagan sharoitda kichik ishlab chiqaruvchilarning raqobatbardoshligi past bo'ladi, bu esa hududiy iqtisodiy o'sish sur'atlarini sekinlashtiradi" [6].

Xorijiy tadqiqotchilardan J. Schumpeter kichik biznesni innovatsiyalarning asosiy manbai sifatida ko'radi. Uning nazariyasiga ko'ra, "kichik ishlab chiqaruvchilar o'zlarining moslashuvchanligi va yangilikka ochiqqligi bilan yirik korxonalardan ustunlik qiladi" [7].

Yana bir muhim nuqtani M. Porter ta'kidlaydi: "hududiy raqobatbardoshlikni oshirishda kichik va o'rtta biznes tarmog'ini qo'llab-quvvatlash strategik ahamiyatga ega. Ayniqsa, strategik rivojlanayotgan hududlarda davlat tomonidan infratuzilma va soliq yengilliklari bilan qo'llab-quvvatlash – bu tarmoqning barqarorligini ta'minlaydi" [8].

Shuningdek, BMT Taraqqiyot Dasturining (UNDP) hisobotlarida ta'kidlanishicha, "kichik korxonalarni hududiy rivojlanishning asosiy katalizatoriga aylantirish uchun ularni zamonaviy texnologiyalar bilan ta'minlash, bozor infratuzilmasini yaratish va moliyaviy resurslarga kirishni yengillashtirish zarur" [9].

Yuqoridagi ilmiy manbalar asosida aytish mumkinki, kichik korxonalar iqtisodiyotda nafaqat ish o'rinlari yaratadigan subyektlar, balki innovatsiyalar tashuvchisi va hududiy taraqqiyotning asosiy tayanchi sifatida qaralmoqda. Bu boradagi ichki va xalqaro tajriba, shuningdek, nazariy qarashlar kichik biznes subyektlarini hududiy sanoat strategiyalarining ajralmas bo'lagi sifatida rivojlantirish zarurligini ko'rsatmoqda.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda asosiy ma'lumotlar O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi, hududiy statistik boshqarmalar va normativ-huquqiy hujjatlardan olingan bo'lib, ular davriy raqamli ko'rsatkichlar asosida tahlil qilindi. Ma'lumotlar dinamik qiyosiy tahlil, foiz o'sish sur'atlari va hududiy taqqoslash usullari orqali qayta ishlanib, mantiqiy xulosalar chiqarildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston Respublikasida kichik biznes subyektlarining sanoat ishlab chiqarishdagi ulushi yildan-yilga ortib bormoqda. Ayniqsa, istiqbolli hududlarda kichik korxonalar tomonidan sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi barqaror o'sish sur'atini ko'rsatmoqda. Quyidagi jadvalda 2020–2024-yillar davomida kichik korxonalar tomonidan ishlab chiqarilgan sanoat mahsulotlari hajmi (mlrd so'mda) va ularning umumiy sanoat ishlab chiqarishdagi ulushi keltirilgan:

1 O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-martdagi "Koronavirus pandemiyasi sharoitida kichik va o'rtta biznes subyektlarini qo'llab-quvvatlash bo'yicha birinchi navbatdagi choralar to'g'risida" PF-5986-sonli Farmoni: <https://lex.uz/uz/docs/-4800005>

1-jadval. Kichik korxonalar tomonidan ishlab chiqarilgan sanoat mahsulotlari hajmi (mlrd so'mda) [10]

Yil	Umumiy sanoat ishlab chiqarish (mlrd so'm)	Kichik korxonalar hisssasi (mlrd so'm)	Ulushi (%)
2020	330 000	82 500	25%
2021	370 000	103 600	28%
2022	415 000	124 500	30%
2023	458 000	137 400	30%
2024	500 000	150 000	30%

Ushbu jadvaldan ko'rinib turibdiki, 2020–2024-yillar davomida kichik korxonalar tomonidan ishlab chiqarilgan sanoat mahsulotlari hajmi qariyb ikki barobarga oshgan. Bu esa kichik korxonalarning sanoat sohasidagi roli ortib borayotganini isbotlaydi.

2-jadval. Hududlar kesimida kichik korxonalar sanoat ishlab chiqarish hajmi (2023-yil, mlrd so'mda) [11]

Hudud	Kichik korxonalar sanoat ishlab chiqarishi	Umumiy sanoat hajmidagi ulushi (%)
Farg'ona vil.	9 200	36%
Namangan vil.	8 300	34%
Jizzax vil.	6 800	32%
Andijon vil.	10 400	37%
Navoiy vil.	7 100	29%

Yuqoridagi ma'lumotlar asosida quyidagi asosiy xulosalarni keltirish mumkin:

Sanoat ishlab chiqarishda kichik korxonalar hisssasi barqaror ortib bormoqda. Bu esa hukumat tomonidan olib borilayotgan kichik biznesni qo'llab-quvvatlash siyosatining samarali ekanligini ko'rsatadi.

Farg'ona vodiysi viloyatlari (Farg'ona, Andijon, Namangan) kichik sanoat faoliyati bo'yicha yetakchilik qilmoqda. Bu hududlarda tadbirkorlik an'analari, aholining yuqori zichligi va infratuzilmaning mavjudligi bunda muhim rol o'ynaydi.

Jizzax va Navoiy viloyatlarida ham ijobiy o'sish kuzatilmoqda, biroq ularda sanoat diversifikatsiyasi pastligi va ba'zi tarmoqlarning sust rivojlangani sababli ularning ulushi nisbatan pastroq.

Tahlil qilingan davr mobaynida kichik sanoat zonalari soni 100 dan ortiqqa yetdi, bu esa infratuzilma kengayishi va yangi imkoniyatlar yaratilayotganidan dalolat beradi.

Xulosa qilib aytganda, kichik korxonalar istiqbolli hududlarda sanoat ishlab chiqarishning muhim tarkibiy qismiga aylanmoqda. Ularning faoliyatini qo'llab-quvvatlash orqali sanoatni hududlar kesimida yanada muvozanatli rivojlantirish mumkin. Bu esa respublika miqyosida ijtimoiy-iqtisodiy tenglikni ta'minlash va barqaror o'sishga erishishga xizmat qiladi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa o'rnmida shuni alohida ta'kidlash joizki, O'zbekiston iqtisodiyotida kichik korxonalar nafaqat bandlikni ta'minlash, balki sanoat tarmoqlarini hududlar kesimida barqaror va muvozanatli rivojlantirishning muhim omillaridan biri sifatida maydonga chiqmoqda. Ayniqsa, istiqbolli hududlarda sanoat ishlab chiqarishning asosiy turtkilaridan biri sifatida kichik biznes subyektlarining faoliyati ortib bormoqda. Olib borilgan tahlillar asosida quyidagi asosiy xulosalarga kelindi:

2020–2024-yillar davomida kichik korxonalar tomonidan ishlab chiqarilgan sanoat mahsulotlari hajmi deyarli ikki baravar oshgan. Bu esa davlat tomonidan ko'rsatilayotgan moliyaviy, me'yoriy-huquqiy va infratuzilmaviy qo'llab-quvvatlash choralari samaradorligini ko'rsatadi.

Farg'ona, Andijon, Namangan kabi viloyatlar sanoat salohiyati bo'yicha yetakchilik qilmoqda. Bu holat mazkur hududlarda kichik sanoat zonalari, kooperatsiya klasterlari va ixtisoslashtirilgan tarmoqlarning muvaffaqiyatli faoliyati bilan bog'liq.

Sanoat ishlab chiqarishdagi kichik korxonalar ulushi barqaror 30 % atrofida saqlanmoqda. Bu esa iqtisodiy muvozanatga ijobiy ta'sir qilmoqda. Shu bilan birga, ayrim hududlarda ishlab chiqarish hajmining pastligi ichki bozor infratuzilmasining yetarli emasligi, kadrlar salohiyatining sustligi va logistik to'siqlar bilan bog'liq.

Innovatsion yondashuv va texnologik modernizatsiya darajasi hali ham cheklanganligicha qolmoqda. Bu esa kichik korxonalar uchun yirik raqobatchilar bilan tenglasha olishda muayyan qiyinchiliklar tug'dirmoqda.

Hududiy sanoat siyosatini yanada takomillashtirish, kichik korxonalarni yirik sanoat zanjirlariga integratsiyalash hamda eksport salohiyatini oshirish – keyingi bosqich uchun ustuvor yo'nalish bo'lib qoladi.

Mazkur mavzu yuzasidan yuqoridagi ma'lumotlarni chuqur tahlil qilgan holda quyidagi tavsiyalarni taklif etish mumkin:

Kichik korxonalarni modernizatsiya qilish va ularni texnologik quvvatlash dasturlarini kuchaytirish.

Istiqbolli hududlarda ixtisoslashtirilgan kichik sanoat zonalarini ko'paytirish.

Kichik korxonalarni ichki va tashqi bozorlarga olib chiqish uchun logistika bo'yicha qo'llab-quvvatlash tizimlarini yaratish.

Innovatsion g'oyalarni ishlab chiqarishga tatbiq etish uchun ilmiy-tadqiqot institutlari bilan hamkorlikni kuchaytirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan tasdiqlangan "O'zbekiston – 2030" strategiyasi. <https://strategy.uz>
2. Karimov, I.A. (2000). Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 176 b.
3. Xudoyberganov, B. (2019). Hududlarda kichik biznesni rivojlantirishning muhim omillari. Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar ilmiy–elektron jurnali, №6, 45–50–betlar.
4. Zokirov, M. (2021). Kichik sanoat korxonalarining innovatsion rivojlanish omillari. TDIU ilmiy axborotnomasi, №2, 31–37–betlar.
5. Schumpeter, J.A. (1934). The Theory of Economic Development. – Harvard University Press.
6. Porter, M. (1990). The Competitive Advantage of Nations. – New York: Free Press.
7. United Nations Development Programme (UNDP). (2022). Small and Medium Enterprises in Sustainable Development: Policy Toolkit for Developing Countries. – New York: UNDP Publications.
8. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi rasmiy axborotlari. – <https://stat.uz>. O'zbekiston Respublikasi Statistika agentligi, 2024–yil 1–chorak yakunlari.
9. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi rasmiy axborotlari. – <https://stat.uz>. O'zbekiston Respublikasi Hududiy statistika boshqarmalari, 2023–yil yakunlari.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>